

1930

Anul I.

VIATA

No. I.

Săceleleană

Ian.

REVISTĂ
LITERAR — CULTURALĂ

1930.

Apare lunar la Satulung — Săcele, Brașov.

CUPRINSUL

- * * *
- Români Săceleni
- Aurel A. Mureșanu: Vechima și importanța Săcelelor
- I. Al. Bran-Lemeny: Peisaj de iarnă la Săcele (poezie)
- Ion Ghelase: Mobilitatea mocanilor Săceleni
și greutatea întâmpinate
- O. Siret: Mocanii (poezie).
- I. Iordache: Artiștilor (pozie).
- Romolus Cârnu: Mocanii în Dobrogea.
- Victor Tudoran: Pustiu (poezie)
- I. Pirnea Deladolj: In zadar (poezie)
- V. Tudoran: Folklor (baladă)

* * *

Reviste, Epigrame, Săcelele culturale, și informațiuni.

Prețul 8.— lei.

Viata Săceleană

apare lunar

Secretar de Redacție: **Victor Tudoran.**

Redacția și }
Administrația } Șoseaua Regele Ferdinand No. 670.
SATULUNG — SĂCELE (BRAȘOV).

Abonamente:

Pentru un an	—	—	—	—	Lei 80.—
Pentru jumătate an	—	—	—	—	„ 40.—
Pentru Instituții și autorități	—	—	—	—	„ 160.—

Pentru abonați cititori și colaboratori:

- Domnii care nu sunt abonați și rețin primul număr trimis de noi, se consideră abonați pe tot anul.
- Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.
- Domnii colaboratori care ne trimit manuscrise, fără a fi solicitați de noi, li-se va răspunde la Poșta Redacției, care va apăre în ultimele pagini ale revistei.
- Articolele referitoare la Săcele, vor fi preferate.
- Toate revistele primite la redacție vor fi amintite la rubrica „Reviste.”
- Toate cărțile primite la redacție vor fi recenzate în ordinea primirii.
- Facem schimb de abonamente cu toate revistele și ziarele din țară.

Viața Săceleană

Apare lunar sub conducerea unui comitet.

Secretar de redacție : **Victor Tudoran.**

Red. și Adm.: Șos. Reg. Ferdinand 670, Satulung—Brașov.

Români Săceleni!

Trăim astăzi vremuri de cumpănă. Ne aflăm la o răspântie. În urma noastră lăsăm drumul de 'nflorire și glorie pe care l'au parcurs părinții, moșii și strămoșii noștri și 'ncremeniți la răscrucea drumurilor nu știm calea ce trebuie s'o urmăm. Suntem desorientați.

Ocupația de veacuri a înaintașilor noștri a devenit imposibilă și iată-ne înmărmuriți în fața destinului. Fatalitatea a vrut ca progresul să isbească tocmai în noi.

Urmași ai mocanilor nu mai avem turmele părinților noștri și trebuie să ne îndreptăm în altă parte nădejdea. Trăim astăzi ultimile clipe ale unei epoci de înflorire și belsug pe care au cunoscut-o înaintașii noștri; o epocă în care mocanul săcelean a jucat un rol de frunte în viața economică românească.

În curând va dispărea și ultimul mocan și odată cu el va intra în groapă întreaga comoară de tradiții, povești și istorii ale trecutului Săcelelor. Rostul Săcelelor noastre în trecut era bine definit în cadrul profesiunii de mocan. Astăzi funcțiunea dispărea și trebuie să căutăm un alt rost care să le asigure existența în cel mai frumos colț al Țării.

Suntem suspendați între două epoci și noi suntem urșiți să facem trecerea între ele. Noi suntem generația care trebuie să ne balansăm în spațiu până ce vom găsi un punct de sprijin și tot noi trebuie să transmitem urmașilor, tezaurul trecutului.

Revista, „Viața Săceleană“ și-a pus de gând să studieze problemele cari se pun în legătură cu viitorul Săcelelor și mai ales să prindă cât mai de vreme imaginea trecutului lor.

Vrem să nu moară amintirea vieții de poezie a oierilor săceleni.

Vrem să nu dispară poveștile celor ce au cucerat pământul românesc cu turmele lor.

Vrem să ne mângăem cel puțin visând la gura sobii despre isprăvile celor ce dorm în jurul bisericilor noastre.

Vrem să trezim frumoasele obiceiuri de altă dată și portul mocănesc cari au întreținut în trecut o atmosferă de poezie în aceste locuri.

Vrem să păstrăm și să transmitem specificul vieții săcelene.

Mocani albiți de vreme, întârziați pe drumurile „Țării“, bătuți de viscoalele Bărăganului, voi apărători îndârjiți ai idilicei voastre ocupații, deschideți larg cartea pe paginile căreia stă scrisă întreaga voastră viață de rătăcitori. Spuneți-ne poveștile și întâmplările voastre și tot ce știți dela alții. Trebuie s'o faceți. E datoria voastră să ne lăsați tot ce ați moștenit din frumsețele trecutului.

Faceți apel la toate capetele gânditoare ale Săcelelor să-și aducă contribuția lor ca revista să-și poată realiza scopul. Coloanele ei vor fi la dispoziția oricui va voi binele și progresul acestor sate.

Mai facem apel la toți săcelenii să ne sprijine căci scopul nostru este desinteresat și sfânt. Este sfântă datoria ce o avem de a trece mai departe aprinsă, făclia purtată de părinții noștri.

Ian. 1930.

„Viața Săceleană“

Vechimea și importanța Săcelelor.

Cine ar putea crede gândindu-se la înflorirea economică a Săcelelor românești din veacul trecut, că „sătucelele“ sale au trebuit să treacă în decursul timpurilor peste toate calamitățile și năcazurile pe care le-au suferit, mai mult sau mai puțin, toate așezările vechi românești din Ardeal?

Cu toate-că în documentele oficiale ale regalității ungurești Săcelele nu apar decât în veacul al 14-lea, totuși din însuși cuprinsul acestor documente putem deduce nu numai origina lor curat românească dar și existența lor din timpuri cu mult mai îndepărtate.

Un voeved sau cnez cu numele *Stanislav*, forma străveche și primitivă a numelui românesc *Stan*, „om de casă“ al regelui Ungariei de origine franceză Ludovic I. și „comite“ regesc în Ardeal, este acela, cărui acest rege îi dăruiește în anul 1366 cu drept de „Stăpânire vecinică“ pentru el și urmași săi, între alte sate de la hotarul Țării Bârsei și *Satulungul și Cernatul*.

Documentul din 1366 ne spune însă că „câmpiile, livezile și morile“ dăruite „comitetului“ Stanislau au aparținut „*din vechime*“ (antiquo) satelor amintite. Aceasta ne face să presupunem că Săcelele au trebuit să existe deja și cu o sută cincizeci de ani mai înainte, pe timpul ocupării Țării Bârsei de către cavalerii cruciați tentoni.

Dar mai este un fapt care ne întărește în această convingere: documentul din anul 1456 al regelui Ungariei Ladislau, (vezi Benkő, *Milcovia*, II. pag. 268.) în care se spune precis că satele „*Ceernatul, Satulungul, Turcheșul și Baciul fuseseră locuite mai înainte de Români schismatici, iar mai târziu după alungarea Românilor, acele sate au ajuns în mâinile catolicilor*“ (... tamen postea, *pulsis eisdem Valachis, ipsae Villae ad manus Christianorum devenissent*).

Era în epoca celor mai furioase persecuții pornite împotriva „schismaticilor“ români, persecuții începute încă pe timpul regelui Ludovic I., dar continuate cu mult mai mare înverșunare de către urmașii săi. Aceste persecuții au provocat lupte turbate și sângeroase, în cari se amestecă și voevozii români de dincolo de Carpați.

„Comitele Stanislau“, care pare a fi fost un „schismatic“, ca și contimporanul său „comitele“ Balc, [maramurășanul, înte-

meietorul vestitei mănăstiri dela Peri, se vede că și-a pierdut posesiunile sale, căci nu-l mai întâlnim în documente. „Alungarea Românilor schismatici“ din Săcele amintită în documentul din 1456 trebuie însă interpretată mai mult în sensul alungării stăpânilor locali români și înlocuirea lor cu catolici, pentru-că satele apar și mai departe în documentele săsești ale Brașovului sub numirea veche și caracteristică de „*Bleskdörfer*“, adică „Satele românești“.

Numirea de „sate românești“ și-o păstrează Săcelele și după-ce în anul 1498 ele trec prin zălogire, dimpreună cu celelalte sate aparținătoare domeniului cetății regale a Branului, mai întâi în posesiunea și mai târziu în proprietatea definitivă a orasului Brașov.

Vecinătatea lor cu marele centru comercial al Brașovului și poziția lor favorabilă economiei de vite și de oi la poalele Carpaților și la hotarul Țării românești, au făcut ca cu toate greutatețile, sarcinile și îndatoririle „omagiale“ (robote ș dări) Săcelele să poate trece încă în veacul al 18-lea de „cel mai bogat sat românesc din Ardeal“. Ele atraseră în a doua jumătate a secolului al 18-lea chiar și refugiați din țările românești, precum a fost și cunoscuta familie a Țirculeștilor, foști boeri și proprietari ai satului Malăiești de peste hotar, cari posedau după însăși mărturia geografului sas I. Marienburg „hergelii de mii de cai“. Chiar și istoricul maghiar concele Iosif Kemény ne spune că marii economi români din Săcele posedau turme de oi dela 8000—10000 de capete.

Dar și industria de casă a românilor săceleni ajunsese la o mare desvoltare. In Gazeta Transilvaniei, Nr. 7 din 1850 citim despre aceasta între altele: „Marii economi de vite români aduc pentru manufacturi în total anul barem zece milioane punți de lână, pe care sau o vând, sau o prelucră în manufacture, adică zechii, sarici, țoluri, straie frumoase de coperit, covoare, tot felul de materii pentru îmbrăcăminte și altele. Aceste manufacturi eșite numai din mânilor românilor au căutare însemnata nu numai în monarhia noastră, ci și în vecinele principate, în toată Turcia și Egipt ș. a. căci ele slujesc pentru îmbrăcăminte atât românilor, cât și sașilor, ungurilor, săcuilor. etc.“

Este de prisos, credem, să mai insistăm asupra cauzelor decăderii economice ale Românilor Săceleni; ele au fost și de ordin extern și de ordin intern. Pe lângă marea concurență a mărfurilor streine care au inudat ținuturile noastre dela introdu-

cerea căilor ferate incoace, nu puțin au contribuit la stabilirea lor economică și politica dușmănoasă a guvernelor ungurești. Aceasta a avut de urmare și decreșterea populației românești a Săcelelor, care după statistica oficială din anul 1839 număra 10218 suflete, față de numai 9006 unguri,

Azi însă hotarele cele mari au dispărut și energiile românești ale acestui ținut, trecute în ultimele decenii în Țară întorcându-și privirile spre locurile lor de mândră origine, vor putea contribui iarăși cu prisosul lor la renașterea economică și culturală a stră-vechei așezări românești din una dintre cele mai frumoase și pitorești regiuni ale Transilvaniei.

Aurel A. Mureșanu

Peisaj de iarnă la Săcele.

Roiuri albe de albine
Năpădesc colinele,
Iar în satul fără fine,
In căsuțele mezine,
Se trezesc suspinele.

Munții -- urși polari în zare --
Și-au închis cărările
Și venind din depărtare
S'au oprit și dorm călare . . .
Caii-și suflă nările.

Și din mii de nării inundă
Negura Săcelele,
Iar sub bolta aceasta scundă,
Fermecate, ca din undă,
Ies la horă ielele . . .

I. Al. Bran-Lemeny

Epigrame

Unuia cu multe grații
Umblând mereu după iubire,
In lumea asta trecătoare.
Aș vrea să văd d'incurcătura
Cum vei eși la'nsurătoare.

V. Tudoran

Unei doamne tinere
Cu vehemență protestează
Și'n vorbă pune tot elanul:
O, cum mi-ași înșela bărbatul?
De când ne-am luat doar nu-i

[nici anul . . .

Ion Iordache

În clipele de urmărire a sălbaticii frumusețe nu poți scăpa puterea versurilor lui Verhaëreu „Je voudrais par mes roumons Boire l'univers entier en goufler ma force“ sau ale contesei de Noilles. „Je voudrais n'être plus qu'une amoureuse qui gonte et qui boive l'univers.“ Mocanii în mobilitatea lor nu aveau stabilitate pe anumite locuri ci erau într'o permanență mișcare căutând pășunat cât mai bun, deci vedem cât de intim era legată viața lor de creșterea oilor care era de un folos real pentru Țara Românească și în special pentru Poartă care Primăvară cumpăra un număr mare de oi dela mocanii pentru asigurarea hranei: Oierul care trecea cu oile sale din Ardeal în Țara Românească trebuia mai întâiu să facă învoială cu proprietarul muntelui pentru a fi sigur de pășunat la întoarcerea lor vara. În drumul lor spre Țara Românească mocanii întâmpinau cele mai mari greutăți din partea autorităților turcești și a proprietăților comișându-se astfel cele mai nelegitime abuzuri și astfel vedem că cu toate edictetele date de Domnii Țării Românești jalbele mocanilor nu încetau, S'au făcut încercări timide de a stabili un fel de codice a oierilor fixându-se drepturile și îndatoriile mocanilor față de Poartă. (1787. sub ambasadorul din Constantinopol Herbert Ratsceal).

Abuzurile comise față de mocani nu se puteau eluda nici cu cele mai mari și severe amenințării și pedepse ale Domnilor Țării. Așa de pilda li se luau mocanilor din Județul Ialomița la fătutul oilor câte 2—3 piastri de fiecare perdea de oi în loc de unul conform legii. Apoi dacă oile făceau vre-o stricăciune în căpițele de fân aflate pe câmp se lua de proprietari prețul întreit al pagubei. Apoi vătafii din România inaugurasă abuzul de a stoarce dela mocani câte doi miei, sau două piei frumoase, negre de miel când aceștia se întorceau acasă cu pieile bine argășite după cari nu se lua vamă,

Aceste abuzuri cari erau zilnice, erau efectuate de către vătașii dela fruntările țării avizi de bogăție și lacomi pe cari abuzuri le săvârșeau fără teamă de control și rușine sau după cum făcea asențiunea pretorul Andrei Eungertter din Brașov (1786) în conizență cu însuși șefii lor. Mult necaz aveau mocanii și cu exportarea și valorizarea brânzăturilor și a lânii câștigate care se desfăcea după datine vechi moștenite în felul următor. Cașul dulce făcut de mocani în cursul verii erau obligați să-l ducă la cășăriile aflate în munți până la sfârșitul lui August prezentându-se spre vânzare mai întâiu proprietarilor pășunilor iar pe urmă să se facă

cascaval din el. Numai după aceasta puteau mocanii să-și facă brânză sărată pentru ei, iar excedentul erau obligați să-l vândă negustorilor din țară. Tunsul oilor trebuia să se facă după Sft. Gheorghe la eșirea lor din țară în apropiere de graniță și sub controlul și ochii vameșilor lacomi. Mocanii cu timp au adoptat sistemul de a tunde oile pe locurile unde iernau, iar când treceau la munte în apropiere de graniță strângeau în plină libertate lână streină de prin sate pe care pe urmă mocanii o treceau ca lână proprii a lor, fără vamă spre mare pagubă a visteriei. — Pentru extârparea acestei contravenți Suțu Vodă 1792 ordonă ca vameșii să răvârșească oile socotind la oile țigăi câte o ocă de oaie, iar cu ce aveau mai multă lână să plătească vamă după prisosul de lână. Plângerile mocanilor nu aveau efect din cauză că oeritul stabilit defirmanere așa de mic încât el nu s'a luat în considerare de domnii țărilor, cari luau oerit mai mare dela mocani pretinzând boerilor arende mai mari de pășunat.

După enumerarea greutăților întâmpinate de bieții mocani vedem căci nu aveau deplină libertate și posibilitate de a vinde produsele lor valorificându-le economic. Era caracteristic obiceiul procedat de saigii cum că primăvara de cu vreme să ia dela mocani floarea turmelor pe un preț devizoriu. Apoi era sistemul luatul oilor de bilic care era o sarcină grea. Apoi se imputau mocanilor că în trecerea lor cu oile în țara românească păgubesc visteria și pe moșieri deoarece primăvara când își duc oile la munte găsesc pământurile semănate pricinuind astfel pagube apreciabile.

În mobilitatea lor mocanii nu cunoșteau granițele și hotarele munților și în dorința ferbinte de a găsi pășunat cât mai bun se făceau stăpâni pe munți pretenzându-se proprietari. Aceste transgredieri de hotare și usurpări, cari reclamau anchete erau zilnice. Mocanii în care este născut spiritul mercantil în trecut au fost și un *admirabil element negustoresc priceput, harnic, îndrăzneț și azi ar aduce cele mai mari foloase statului român dacă el ar înțelege și ar sprijini chiar creiarea unei clase naționale de negustori dintre mocani.*

I. Ghelase

Epigramă.

Unui franțuzoman

Ce încântat este Petrică
De când se iscălește: „Pierre“
Just . . . Când l'aud pe franțuzește
Subit . . . iluziile-mi pier.

Ion Iordache

Mocanii.

Stapânitori destoinici ai plaiurilor „Țării“
 Mocani albiți de vreme cu turma'n rătăcire
 Deschizători de vaduri la țarmurile Mării
 Vă stingeți azi cu toții sub cruci de cimitire.

Intreaga voastră viață, a fost o tragedie
 Sub cerul plin de neguri în lungul vostru drum
 Când doina ciobanească la munte și'n câmpie
 Iși presi ntea sfârșitul în vremile de-acum

Voi ce-ați păstrat cu grije în timpurile grele
 Al graiului tezaur și „crezul“ vostru sfânt
 Ați părăsit meleaguri în sbor de rândunele . . .

Și-ați rătăcit cu turme la margini de pământ
 Lăsând în urma voastră în mândrele Săcele
 Un cimtîr de glorie și morții din mormânt.

Săcele 1930.

O. Siret

Artiștilor.

Așa este viața de boem :
 Astăzi aici, iar mâine cine știe
 Pe ce meleaguri are să vă fie
 Incununată fruntea'n diadem . . .

Bătuți de vijelii și arși de soare
 Cutreerați prin țară-orice ungher
 Și cine vede câte pe sub cer
 Nu suferiți cu buze zâmbitoare.

Căci idealul vostru e suprem
 Și nu'ncetați să vă călăuzească
 Prin toată țara noastră românească
 De unde grele patimile gem,

C'asa este viața de boem . . .

Ion Iordache

Mocanii din Dobrogea

S'a afirmat de unii și se afirmă chiar și azi că ocupațiunea principală a Românilor, în vechime, n'ar fi fost agricultura, ci păstoritul și numai târziu românii au început să facă agricultură. Această afirmație, — care e contrazisă chiar de vocabularul limbei românești, care ne arată că agricultura am moștenit-o dela Români, căci toate numirile agricole sunt latine, afară de „plug“ (slav) în latinește „araturum“ — este totuși adevărată pentru o parte din Români. Anume pentru aceia cari prin poziția locului ce o ocupă au devenit dela început păstori.

Intre aceștia trebuie se amintim pe mocanii din Săcele. Era și firesc ca acolo unde munții oferă imbelșugate pășuni, locuitorii să se îndeletnicească cu creșterea vitelor.

Prin dragostea și sânguința ce-o puneau mocanii în activitatea lor, și-au câștigat un loc de frunte în economia națională.

Cu timpul când oile s'au înmulțit și munții au devenit neîncăpători ei au început să coboare cu turmele lor pe plaiurile Țărilor Române. În relațiile lor cu acestea ei nu cunoșteau graniță. Ba cunoscând toate căările din munți și mânați de sentimentul românesc ei serveau adeseori de călăuze oștilor române ce mergeau spre Ardeal.

D-l Ș. Meteș ne spune că mocanii din Țările Române contribuiau cu multă bunăvoință la sarcinile exagerate din vremea Turcilor.

În expansiunea lor mocanii au trecut și Dunărea în Dobrogea, ba au ajuns chiar până în Macedonia. În ce timp au trecut în Dobrogea nu se știe sigur. Din secolul XIX. avem însă date sigure de existența lor acolo. Se crede însă, că ei să fi fost mai de mult. Astfel ni-se spune despre ei că plăteau impozite la două state pe de-o parte la austriaci, ai căror supuși erau și apoi la Turci, pe ale căror pământuri pașteau turmele.

Unii din Români Ardeleni mergeau acolo cu turmele numai să ierneze, de mocani însă, se afirmă precis că se stabiliseră acolo. Astfel Ioan Ionescu dela Brad scrie la 1850: „Primăvara cei mai mulți din ei părăsesc țara; cei ce rămân arendează pășuni pentru vară. Aceștia sunt Săcelenii, Săliștenii și Poenarii, cari trăiesc în Dobrogea de multă vreme.“

La 1856 numărul mocanilor în Dobrogea după istoricul

Andrei Sapadopulo Vretos era de 3000; sigura așezare statornică era mahalaua Hârșovei „Varos“. (Pariano D. C.)

Dar Mocani, n'au stat multă vreme liniștiți, căci la 1860 li se cere sau să se facă supuși otomani (turci) sau să plece. — (Arbore Alex.)

În urma acestui fapt mare parte din mocani se refugiase în Basarabia unde rămân până în 1881, când Dobrogea revine statului român, iar Basarabia trece sub stăpânirea Rusească.

D-l Șt. Meteș arată cum la întoarcerea mocanilor din Basarabia, au găsit toate locurile pustii, presărat ici colea cu câte un sat țărănesc, cu cari însă mocanii nu se puteu înțelege.

La sfatul lui M. Cogălniceanu care — cu I. C. Brătianu — a vizitat acele locuri, s'au așezat aici, au cumpărat chiar și pământ. Pe lângă mocanii veniți din Basarabia, au venit alții din Ardeal și din Brăila.

„Românii transilvăneni. Numărul lor se evaluează la 25000. Cea mai mare parte s'au stabilit definitiv aici dela vânzarea pământului după legea 1882. Totuș existența aici a multora dintre dânșii datează dela începutul secolului XVIII.“ (spune Pariano D. C.)

Dar mocanii n'au purtat cu ei numai turmele de oi, dar și graiul românesc, datinile, obiceiurile și cântecile lor, cari se găsesc și azi în satele dunărene. Ei au ținut vie legătură dintre frați, au fost un element de unitate națională. Apoi prin munca ce au depus, au transformat aceea țară pustie, într'o țară roditoare și presărată cu sate românești înfloritoare.

„Cine iarăși după vremuri, ca și acum au fost și sunt reprezentanții cei mai activi ai românismului prin fostele stepe ale Dobrogei, pentruca la întoarcerea noastră în Dobrogea să găsim pe mulți locuitori de alte naționalități știind să vorbească românește «(Pariano D. C.)

«Multă lume consideră pe acești Mocani ca niște oameni, leneși răpitori inconsecvenți, etc, spune iar Pariano, dar convingerea ce și-o face, cunoscându-i de aproape, îl îndreptățește a spună: Eu să pot printr'ânșii și prin olteni ași lua comerțul din mâna streinelor.»

Unii mocanii chiar după așezarea lor în Dobrogea mai plecau vara la munte, dupăce cu mare cinste sărbătoreau „Tunsul“ oilor. În felul acesta, păstrau, cum am arătat mai sus vie legătură între Românii din ambele părți ale Carpaților.

Mocanii au dovedit întotdeauna că sunt buni Români. Astfel

Pariano scrie despre ei: Ce fel de rău pot fi ei dacă totdeauna sunt în fruntea oricărei mișcări patriotice. Numai prin concursul lor s'a putut tempera aici despotismul acelor administratori cari se credeau căzuți din cer asupra Dobrogenilor.»

Religiozitatea îi face se ridice mănăstirea Cocoș de lângă Isaccea, pe care multă vreme am întreținut-o. Apoi o mulțime de cărți bisericești au fost aduse și donate de ei bisericilor din Măcin, etc.

Războiul mondial a adus zile grele și pentru Mocani, ca pentru toți Români. Fiind nevoiți să-și părăsească în refugiere gospodăriile ce aveau, sumedenie de turme de oi și herghelii de cai de-ale mocanilor au fost luate de Bulgari.

Războiului mondial i-a mai urmat încă un fapt care a lovit într'o măsură în mocani. Aceasta a fost marea reformă agrară care fără îndoială nu se putea să nu se facă dar a înpuținat considerabil terenurile pe care aveau să pășuneze turmele de oi.

Azi bălțile Dunării oferă un bun adăpost oilor mocănești ce au mai rămas în Dobrogea. Dar, apele Dunării sunt capricioase și să'ntâmplă adeseori, că'n mijlocul verii, când tot câmpul e acoperit de cereale, iar coastele uscate de soarele dogoritor al verilor secetoase, că Dunărea să-și păresească albia și să se reverse, umplând bălțile, atunci grele sudori trec pe frunțile bieților Mocani și cu multă greutate ies ei din neajunsuri.

Dar bălțile oferă adăpost nu numai vara, chiar și iarna, mai ales când o iarnă grea urmează unei veri secetoase, în care Mocani n'au putut să strângă nutrețul necesar iernării vitelor ce au. Vitele în lipsa altui nutreț mănâncă frunze și rămurele de salcie, din care bălțile noastre au din belșug.

Determinați de aceste grele momente mocanii carii au jucat un rol important în viața noastră economică, politică și culturală să vadă nevoiți să părăsi turmele lor și să înbrățișe o altă, carieră, pe care unii o practicauseră deja paralel cu cea dintâi, agricultura.

Azi să găsesc foarte multe nume mocănești printre agricultorii de frunte din Dobrogea.

De acele momente grele de cari am amintit, n'au fost scutiți nici mocanii rămași în Ardeal sau în Muntenia și Moldova, și cu durere asistem cum mocanii se retrag cu pași tepezi din viața economică românească, în care erau un element esențial.

Veni vor oare timpuri mai bune pentru ei?

Pustiu.

Ninge 'ntr'una și pământul
A 'nbrăcat albul lînțoliu,
Stau, și ascult cum urlă vântul
Prin pădurea ce-i în doliu.

Este trist și-afar și'n casă
Și pustiu e stăpân,
Peste fire, și-mi apasă
Și biet sufletu-mi păgân.

Stau și mă căsnesc în minte
Gândurile 'n rînd să-mi pui,
La icoana unei sfinte
Arde-o candelă în cui.

Iar pendula din perete
Ce-o ascult de mic copil,
Bate ritmic pe 'ndelete
Ceasuri ce se scurg umil.

E pustiu lung și rece
Insoțit de-al morții cânt,
Gândul ce prin minte-mi trece
Se îndreaptă spre mormânt.

Victor Tudoran

In zadar.

Acei ce își nutresc mereu credința
Sperând, înfăptuirea unor planuri . . .
Răsboinice și pline de cancanuri,
Că vor străpi complet cu suferința —

Pe toți, Românii reslețiți de mamă;
Și dobândivor vecinica odihnă
În traiul lor . . . Și vor urzi în tihnă,
Comploturi, iridente, — ca reclamă. —

Să știe-acei, că'n van e-a lor dorință,
Cât timp pământul va trăi sub soare.
Cu ori și câtă muncă și orice stăruință!

Cu ori și câtă aprigă teroare,
N'or pierde pe român cu umilință
— Căci românismu-i sfânt, și'n veci nu moare.

Ion Pirnea-Deladolj

F O L K L O R

Balade populare Săcelene vechi.

I. Căpitan Gheorghită.*)

Foae verde peliniță
 Cine ureă la istrită¹
 Sava-i Căpitan Gheorghită.
 Istrita că mi-o ūrca
 Și de-o stână că dădea
 Și din gură așa grăia:
 — Moș baciule, barbă sură
 Pe cine mai ai tu'n stână
 — N'am pe nimeni zău lui Dzeu
 De cât p'un hoț² de mănătoarăș³
 Și-a pus sarica în cap
 Și'ntră burdușe s'a culcat
 Gheorghită când auzea
 Calui că descăleca
 Și în stână că intra
 Și de macovei⁴ dădea,
 Și din gură așa-i grăia:
 — Aoleu⁵ în macovei
 Cin'te scoase'n ochii mei

III.

Din Focșani până'n Galați,
 Și ne plecam să bem apă
 Ne loveau cu cisma'n ceafă
 Și beam apă 'nsângerată
 Cu măsele amestecată.
 Și paloșul că-l scotea
 Capul că îl reteza
 La dulăi că-l arunca
 Nici dulăii nu-l mânca
 Și din gură așa grăia.

Povestitorul nu mai știe mai departe versurile. Totuși subiectul spune că ar fi cam așa. El ar fi ajuns la Băscă Mare și s'a oprit la perdeaua⁹ Șalgăii¹⁰. Aici are o luptă cu Argații Șalgăii în care era să fie omorât, dar reușește să scape și după ce fura, fuge în balta Dunării. Mai departe povestitorul nu mai știe.

*) Auzită dela tata El a auzit'o pe la 1876. dela alții. Căpitan Gheorghită era un mare haiduc, 1) Munte popular. 2) Ștrengar. 3) Băiat care dă oile la strungă. 4) Boer, fost subprefect. 5) Cu.ânt sinonim cu o injură. 6) Un fel de raia pe malul Dunării. 7) Corb. 8) Semn rău. 9) Adăpost al oilor pentru iarnă. 10) Mare moșierită in apropiere de Dunăre.

16 Novembrie 1929.

II.

Zilele tale sfârșite
 Păcatele mele multe.
 Iar macovei ce zicea:
 — D'alto Ghiță Ghițulaș,
 La inimă om vrăjmaș
 La cuvânt om drăgălas,
 Și la trupsor om gingaș,
 Mai lungeste-mi zilele
 Ca să-mi văd copilele
 Șă le dau zestrurile
 Să-le 'npart moșiile
 Iar Gheorghită ce grăia:
 — Aoleu în macovei
 Cin'te scoase'n ochii mei
 Zilele tale sfârșite
 Păcatele mele multe.
 Când eram noi șapte frați
 Ne purtai pe toți legați.

IV.

— Moș baciule, barbă sură
 P'a mai eși tu afar din stână
 Și-mi arată, de o cărare
 Ce să meargă 'n Băscă mare⁶
 Baciul căraria i-o arată
 Gheorghită pe ea că pleacă
 Un croncan⁷ îl croncănea
 Iară Ghiță ce zicea
 — Mă croncane chează rea⁸
 Ce te ți în calea mea . . .

Culeasă de Victor Tudoran

REVISTE

Ritmuri Anul I No. 4—5. Dec.-Ian. I. Al. Bran-Lemeny : Artă și Religie G. Bacovia : Toamnă (poezie) L. Costin : Simfonie (poezie) I. Focșeneanu : Peisaj de iarnă (poezie) G. St. Cazacu : Simfonie de iarnă (poezie) Pavel Nedelcu : Colindă (povestire) P. Tîpărescu : Rondelul Melcului închis (poezie) Alexandru Sever : Ultimul Trubadur (nuvelă) N. Niculescu Cantonieru : Intr'o zi de post. (schiță) Alexandru Călinescu Petale'n Furtună (nuvelă) G. Voevidca : Bar (poezie) Ecaterina Pitiș : Am plâns și eu odat (poezie) St. Stănescu : Sonet. Ion Iordche : Lui Isus (poezie) Traduceii : Gh. Cehov : In întunere (schiță) de R. Prișcu. R. Berde Maria : Priculiciu schiță de Ion Ioroache. Ch. Beaudelaire : Înălțare (poezie) de Ion Focșeneanu. V. Koltiv unei frumoase (poezie) de Rădu Prișcu. P. Verlaine : Noapță senină de Lucian Costin, P. Verlaine : Cântec de Toamnă (poezie) V. I. Bergheanu. Receuzii de Ion Focșeneanu. V. Niculescu Cantonieru, Cronica Culturală de Gh. Voevidca și Lucian Costin Cronica Muzicală de Mihail Munteanu. Aforisme, Epigrame, Cuvinte de spirit, Ecouri, Revista Revistelor.

Către cititori.

Revista „Viața Săceleană“ dorind a face o statistică a eroilor săceleni morți în războiul mondial, roagă pe toți acei care au în familie sau cunosc pe vreunii din cei care au, să trimeată la redacția revistei :

1. O fotografie cu numele și pronumele scrise citeț.
 2. Data nașterii, data încorporării, contingentul, regimentul și gradul.
 3. La ce lupte a luat parte.
 4. Data morții și locul.
 5. cauza morții rănit, prizonier, dispărut.
 6. Observațiuni.
- Fotografiile primite se va publica în ordinea sosirei.

—Toții cititori revistei noastre care știu adrese de ale moșcanilor Săceleni răspândiți prin colțurile țării, sunt rugați a le comunica redacției.

SĂCELELE CULTURALE

Teatru

În ziua de 26. Dec. 1929. s'a dat o reprezentație teatrală a clubului Sportiv Săceleana când s'a jucat piesa „Ginerele D-lui Prefect” comedie în 3 acte, localizată de D-l Gusti. Rolurile au fost interpretate de studenți, studente și elevi. Piesa a fost foarte bine aleasă și foarte reușită.

În privința interpretării D-l Dr. Ovid Popovici în rolul lui Câmpeanu: Ginerele D-lui Prefect a fost la înălțime, dovedind încăodată talentul domniei sale reușind a culege aplauze îndelungate. D-l M. Dumitrescu student la medicină a reușit a crea un admirabil Dumitrașcu dând dovadă că și-a înțeles și studiat rolul. Rolul lui Daniloff a fost bine interpretat de D-l Niță Seitan rol ce i-a fost dat în ultimul timp. D-l Ghică Motoi a fost binișor în rolul lui Victor, cât și D-l Vasile Motoi în rolul doctorului.

Dintre domnișoare s'a remarcat Marietta Bodianu studentă, care a înțeles cu adevărat rolul Aglăiței, fata lui Dumitrașcu, reușind să ne dea o față deabea eșită din pension și destul de naivă. D-șoara O. Motoi în Natalita a reușit bine să redea nevasta care ascultă de vorbele tatălui. D-șoarele Magda Ludvig, stud. și El. Neuciu au reușit a interpreta destul de bine, prima pe Sofia Adrian și a doua pe El. Dumitrașcu.

După producția teatrală a urmat dans. Venitul se va împărți între casele de citire și Soc. de Educ. fizică Săceleană-Satulung,
(V. D)

Informațiuni

Săcele: A încetat din viață în ziua de 28 Dec 1929. preotul comunei Turcheș, Ion Pascu în etate de 64 ani. Acest preot poate fi luat ca model de mulți preoți de astăzi prin felul cum și-a îndeplinit datoria față de biserică și de D-zeu. Intregele Săcele regretă pierderea unui fiu al lor.

— Duminecă 12 Ianuarie a. c. D-l Costică Săndulascu funcționar, originar din Satulung, s'a căsătorit cu D-ra Mărioara Ovesea din Tărlungeni.

Brașov: Teatrul Maria Ventura în ziua de 23 Ianuarie a jucat piesa Melo cu care se află în turneu prin țară.

(v. n. t.)

ab loquacem ipis
gestatibus
69290 11801

Momento : Cu ocazia Crăciunului și Anului Nou un cor format din D-nii : V. Tudoran, D. Stroe, M. Butu, Gh. Clinciu M. Teșileanu, Gh. Deleanu, I. Ciobanu, G. Ghelase, V. Rosculeț, P. Schian, I. Tocitu și D. Drângă a umblat cu colindul și a strâns un prim fond pentru revistă,

Donatorii de pe lista corului :

Familia I. Butu și Bodeanu lei 340, fam. Al. V. Stroe Militarului lei 200, fam. Al. Stroe și V. Șerban lei 200, fam. Vasile Ivan dir. lei 100, fam. Gh. I. Median lei 100, prof. N. R. Colceag lei 200, fam. Gh. Rosculeț lei 100, fam. I. I. Rosculeț lei 100, fam. I. Ganea lei 100, fam. R. Iarnea lei 100.

N. Pană.	N. Jinga
Gh. Măсарu.	I. Aldea
Gh. Ghiea	Gh. Tăraș
R. Ghiea	N. Bodianu
I. I. Ghelase	I. Jinga
M. Stoica	Gh. Dragoș
I. Roșca	I. Popea
I. Cricoveanu	I. Nistor.
Z. Popovici	M. Alexandrescu
I. Persoiu	I. Butu
E. Lazăr	Gh. Median
I. Aldea	V. Farcaș.
-

Vizitați magazinul de
coloniale și delicatese
Ioan Ovesea
Brașov,
Strada Hirscher No. 2.

Magazin de manufactură
eftină
Ioan Cosma
Brașov,
Strada Porții No. 69.

Foto
ANGELO

Brașov
Str. Porții No. 59.

Citiți și
răspândiți

REVISTA

Viața
Săceleană

TOTI
abonații pre-
cum și cititorii revis-
tei Viața Săceleană
pot beneficia de 10
% reducere la ori ce
cumpărătură dela
Librăria Școalelor

Gh. Suraru din
Brașov Str. Pantofa-
rilor (lângă Coroană)

Acest bon se va prezenta
numai la casă când se face
plata

Domniei-Sale

D

Luca
Patulung
Str. Școala No. 1

Tipografia Antal și Tămaș Brașov, Str. Fântânei 24.